

Samgonguskjalið og samfelagið

Vit fara nú í Sosialinum at viðgera nakrar av teimum spurningum, sum verða nevndir í samgonguskjalinum hjá nýggju landsstýrissamgonguni.

Vit fara at prenta brot burtur úr skjalinum, vit fara at tosa við teir politikarar, sum hava verið við til at skriva skjalið, og vit fara at tosa við fólk úti í samfelagnum, sum hetta samgonguskjal jú snýr seg um. M.a. fara vit at biðja um viðmerkingar frá fólki, ið hava tilknýti til tað, sum stendur skrivað í skjalinum.

Vit leggja fyr í dag og prenta orðaljóðið um alivinnuna. Eisini tosa vit við Jákup Sverra Joensen, leiðara av Fiskirannsóknarstovuni, sum sigur sína hugsan um alivinnu og havbit (ocean ranching).

Seinni fara vit at nýta høvi til at tosa við tann landsstýrismannin, sum skal umsita hetta málsøki.

laksi til útseting av laksa-smolt er alt ov litið til at gjalda fyrí allan tann laks, sum ætlanin er at seta út.

Møguliga átti avgjaldið heldur verið eitt ávíst prosenttal heldur Jákup Sverri, men hetta er so ein politiskur spurningur.

Neyðugt við djóralækna

Vit spurdu eisini Jákup Sverra Joensen, hvat honum dámar brotið um aling og havbit í samgonguskjalinum, ið teir fyra flokkarnir hava gjørt. Hann sigur, at hann er sera fegin um, at ætlanin er at seta ein djóralækna, sum skal taka sær av fiskaalngini, og sum eisini skal kanna dálking í hesum sambandi. Hesin djóralækni er í veruleikanum longu settur, men tað vil so fráfarandi landsstýri ikki vera við, leggur Jákup Sverri aftrat.

Annars heldur hann, at slikt sum kanning av dálking í samband við alivinnuna hoyrir ikki heima hjá Landsverkfrøðingstovnunum, sum tað higartil hevur verið gjørt krav uppá.

— Men heldur tú so, at tað er rætt, at sjálvur landsverkfrøðingurin situr sum formaður í Nevndini viðvíkjandi Fiskaaling?

— Tað skal eg ikki avgera, men tá tit spyrja, so haldi eg ikki, at tað er rætt.

— Men hvør átti at sitið sum formaður í eini slikari nevnd?

— Tað átti at verið ein persónur, sum hevur stóran kunnleika til alispuingar og síðani ein, sum hevur stóran kunnleika til fiskaalng í Føroyum í heila tíki. Tað haldi eg hevði verið so náttúrligt.

Útbyggja hjá Fiskaaling

Jákup Sverre Joensen sigur annars, at Fiskaaling hevur stóran ætlanir í næstu framtíð. M.a. skulu teir til at byggja eitt litið hús á Oyrbakka til at drepa sil í. Eisini skulu teir hava møguleikan at gera nakað av isi, soleiðis at teir kunnu senda isað sil av landinum og ikki sum í dag bert fryst. Við Áir eru eisini ymsar útbyggjarætlanir. Eitt nú fara teir at leggja vatnleiðing úr Toftadalsá, har nakrar heitar keldur eru. Vatnið higani skal so flytast til sjálva klekistøðina. Eisini seta teir í lötuni töl upp til at hita vatnið við, soleiðis at teir kunnu brúka sjálva ána alt árið.

Uppá fyrispurning um teir hava hugsað um at seta turbinu upp til at hita vatnið við, sigur Jákup Sverri, at hetta hava teir tosað um, men ivasamt er, um fallið er nóg stórt til at seta eina slíka turbinu upp.

Seta fleiri fólk

Nú virksemað hjá Fiskaaling økist í heilum, verður eisini neyðugt við fleiri fólki. Teir fara at seta fleiri fólk um stutta tíð. Jákup Sverri sigur, at teir umframt at reka alistøðina og selja fiskin, eisini fara at gera fleiri royndir og visindaligar kanningar í næstu framtíð.

Í samband við Ocean Ranching verður í lötuni arbeitt við at framala eitt laksaflag, sum er væl-egnað til at seta út. Á støðini við Áir hava teir nokur kor við hesum ávísu laksinum í. Teir hava fingið rogn av alilaksi, sum norðmenn hava brúkt

til útseting nú í fleiri ár. Somuleiðis rogn frá villum laksi úr eini á í Noregi. Nakað av teimum 30.000 smoltunum, sum teir settu út í fjør, vóru útvaldir laksir av hesum slagnum.

Lóggáva neyðug

— Men Jákup Sverri, hvussu stóra framtíð sært tú í hesi nýggju vinnuni, fiskaalng og havbiti?

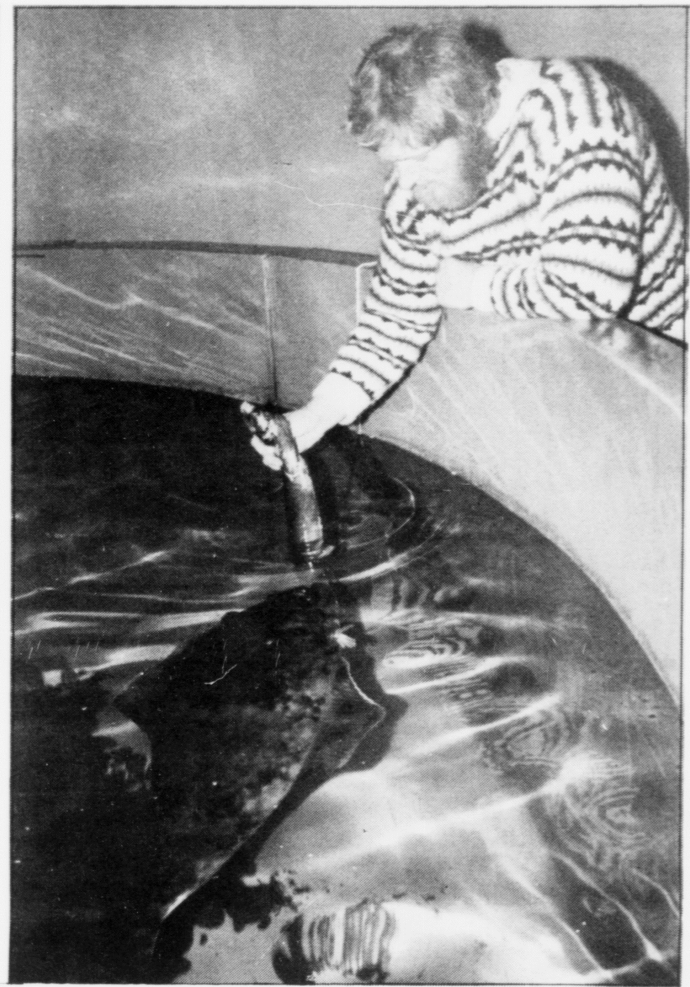
— Tað veldst um, hvat okkara politikarar vilja gera. Ikki minst hvørja lóggávu teir fara at gera. Tað er givið, at verandi lóggáva kann als ikki brúkast. Hon má heilt skiftast út.

Fyrst og fremstugu vit hava eina lóggávu um, hvør eigur laksin, tá hann kemur aftur til lands. Tað ber ikki til at byrja útseting av laksi uttan at vit vita, hvør eigur henda fiskin, tá hann gerst stórri.

Jákup Sverri Joensen sigur, at tað er vón hansara, at eitt nýtt landsstýri fer at gera hesar lógir. — Fleiri hava sagt við meg, at teir ætla at byrja Ocean Ranching, men eg havi svarað teimum, at hetta nyttar ikki, soleingi ein ikki veit, hvør hevur rættindini til laksin, tá hann kemur aftur.

Ein bygd og ikki stórfyrirøkur

Tað er ymiskt, hvussu henda lóggáva sær út aðrastaðni. Sjálvur heldur Jákup Sverri, at ein máti at gera tað uppá, kann vera, at t.d. ein bygd stendur fyrí arbeiddinum og eigur laksin, tá hann kemur aftur til landi. — Okkurt sovorðið kundi eg hugsa mær, soleiðis at tað

Kalvaaling er nýtt innan føroyska aling

ikki vera einstakir stórmenn ella stórar og peningasterkar fyrirøkur, sum taka sær av tí. Tað haldi eg so avgjort er galtið.

— So tú heldur, at fiskaalngin og útseting av laksi fyrst og fremst eigur at koma fjeldini til góðar, meira enn einstökum persónum?

— Ja, so avgjort.

— Men er tað ikki gott, at peningasterkir persónar og fyrirøkur vilja seta pengar í hesa nýggju vinnuna?

— Jú, tað er gott uppá ein máta. Men hvat viðvíkir Ocean Ranching, so haldi eg ikki, at tað er gott, at einstakir menn taka sær av tí og vinna eina rúgvu av pengum úr tí. Tað skuldi helst komið nakað av fólki til góðar. Tað er so mín meining um tað, og just tí er tað sera avgerandi, at vit gera neyðuga lóggávu og gera okkum greitt, hvat vit vilja.

Stutt út á uppvakstrarstaðið

— Men kemur nú alt hetta í rætt lag, hvussu stóran týðning heldur tú nýggja vinnan kann fáa fyrí Fø-

oyar?

— Sera stóran týðning, tí vit liggja so væl fyrí laksurin fer jú beinleiðis út á uppvakstrarøkið og hevur stutt innaftur.

Jákup Sverri heldur, at grannalond okkara, sum seta út laks í áirnar, eru fegin um at kunna brúka hetta stóra og góða uppvakstrarøkið norðanfyrí Føroyar.

Hann heldur eisini, at tað hevur stóran týðning, at vit seta meira út, soleiðis at vit yvirfyri øðrum londum kunnu siga, at vit fiska okkara egna laks.

Sum stóðan er í dag, har vit føroyingar bert seta út litið av laksa-smolti, so kanna útlendingar sær nærur allan laksin undir Føroyum. Teir siga, at hann er settur út í árum í teirra londum og er hetta eisini lutvist rætt.

— Men, leggur Jákup Sverri aftrat, — vit hava líka góðan rætt at siga, at teirra laksur eisini er okkara. Tí tá laksurin kemur til føroyskt øki, vigar hannbert 100 gram, og her er hann, til hann vigar 4-5 kilo ella meira. vit hava føtt henda laksin, og tí eiga vit stóran part av honum.

Jákup Sverri visir eisini á, at tá vit so eisini seta út laksin sjálvir og hann veksur upp í føroyskum øki, so er ognarrættur okkara enn størri enn aður.

Kalvi o.a.

Vit spurdu nú Jákup Sverra Joensen, um tað ikki er vágiligt bert at leggja seg eftir at ala laks og sil, tí eindag í framtíðini mettaður. Til tað sigur hann, at vandi er fyrí, at marknaðurin verður mettaður av t.d. laksi, men tað kann eisini vera, at eftirspurningurin bert fer at vaksa og vaksa.

— Men vit eiga at leggja dent á at ala onnur fiskasløg eisini, eitt nú kalva. Fiskaaling ger tí eisini royndir við kalvaaling norðuri við Áir. Hesar royndir eru bert stutt komnar enn, men hetta er so leiðin at ganga heldur Jákup Sverri Joensen, sum vónar, at málsøkið aling og havbúnaður verða umsitin av einum landsstýrismanni, sum kennir ábyrgd fyrí hesi vinnugrein, og sum ikki hevur alt ov nógv onnur málsøki undir sær, endar Jákup Sverri Joensen.